

Kambaralı Bobulov

(1936 - 2003)

Şair, tanınmış eleştirmen, nesir yazarı Kambaralı Bobulov, 15 Mayıs 1936 yılında Oş bölgesinin Nokat ilçesine bağlı Ösör köyünde doğdu. 1953 yılında kendi köyündeki okulu bitirdikten sonra Bişkek'e geldi ve Kırgız Devlet Üniversitesi, Filoloji fakültesine girdi. 1958 yılında mezun oldu. Daha sonra 1962 yılında KPSS, Bk'nın Moskova'daki Sosyal İlimler Akademisine yüksek lisans öğrencisi olarak girdi. 1965 yılında Filoloji İlimlerinin doktor adayı oldu.

K. Bobulov 1958 yılından başlayarak "Ala-Too" dergisinde yazarlık, bölüm müdürlüğü, 1963-65 yılları arasında "Pravda" gazetesinde Kırgızistan muhabirliği, 1966 da "Kırgızistan Pioner" gazetesinde genel redaktörlük, 1976-84 yılları arasında Sovyetler Birliği Müellifler Hukuk Cemiyetinin, Kırgızistan'daki şubesinin başkanlığını yaptı. 1985 yılında. Kırgız Yazarlar Birliğinin Edebiyat danışmanlığını yaptı. Günümüzde Kırgızistan Yüksek Meclisinde Milletvekili, "Ene tili (Ana Dil) cemiyetinin başkanıdır.

K. Bobulov'un yaratıcılığı daha öğrenciyken başlamıştır. Her türlü yeteneğe sahip olan K. Bobulov'u, makaleleri, şiirleri, nesirleri, çevirileri sadece Kırgızistan'a değil başka yabancı ülkelere de tanıtmıştır. Örnek

olarak verecek olursak "Kuzeyli kız" adlı hikayesi Rusçaya ve Latış diline, "Muhabbet Adası" adlı şiir kitabı, bir çok eleştiri kitapları Rusça yayınlanmıştır. Şair İ. Çavçavdze, Berdak, Hafız gibi şahsiyetlerin ederlerini çevirmiştir.

Kambaralı Bobulov 1959 yılından beri Kırgız Yazarlar Birliğinin üyesidir. Şairin Kırgızca basılmış eserleri şunlardır;

Aylı gecede yanan ateş. Hikayeler. F. Kırgızokuped-mambas, 1960.

Kuzeyli kız. Hikaye. F. Kırgızokuped-mambas, 1962.

Erkinbek. Hikayeler. F. Kırgızokuped-mambas, 1963.

Edebi hayat hakkında düşünceler. Makaleler. F. Kırgızistan, 1965.

Muhabbet (Aşk) adası. Şiirler ve hikaye. F. Kırgızistan, 1971.

Edebiyat ve zaman. Edebi eleştiriler güncel makaleler. F. Kırgızistan, 1973.

Tan ışığı. Şiirler. F. Mektep, 1977.

Kuzeyli kız. Hikayeler, fıkralar. F. Mektep, 1983.

Şair hayal. Şiir kitabı. F. Mektep, 1985.

Şiirler

KOMUZ BAYANI

Komuz uksam : bayan beret baraktarı,
Kart tarihtin katal aşuu, bağıttarı.
Kan tögüşkön baatırları, karıptarı,
Köz aldından çuurup ötöt baarı-baarı.

Komuz uksam : eske tüşöt eski tarih,
Babalardın kan tögüşkön çabuuldarı.
Kırgız kıyrıp, karmaşuuda can kararıp,
Kolgo tüşkön suluu kızdar, ayaldarı.

Komuz uksam : eñ aldında Manas cüröt,
Kırk cigiti kılıç suurup atırilat.
Kan maydanda kaarın tögüp, coonu süröt,
Ala-Too do adam kanı sapırilat.

Komuz uksam : kıyın kezde kırgızdarım,
Kımızdı k cep şor tartıptır, kün körüptür.
Arasında kılım emes, miñ cıldarın,
Tar aşuuda taalay izdep ötkörüptür.

Komuz uksam : küülöründö sırlar catat,
Köküröktö muñga tolgon ıylar catat.
Mezgil cılat, tañdar atat, kündör batat,
Keleçekten bülbüldögön ümüt canat.

KOPUZ BEYANI

*Kopuz duyunca; beyan verir yaprakları,
Eski tarihin zorlu çetin yolarını.
Kan döktüler kahramanları, garipleri,
Gözlerimin önünden gelip geçer hepsi, hepsi.*

*Kopuz duyunca; aklıma gelir eski tarih,
Babaların kan döktükleri savaşları.
Kırgız parçalanıp, mücadeleye ederken,
Ele geçmiş güzel kızları, kadınları.*

*Kopuz duyunca; en önde Manas yürür,
Kırk yiğidi kılıç çekip atılır.
Kan meydanında kahrını döküp, düşmanı sürer;
Ala-Dağda adam kanı savrulur.*

*Kopuz duyunca; zor zamanda Kırgızlarım,
Ot yiyip, acı çekip, gün görmüşler.
Arasında asır değil, bin yılların,
Dar geçitte kader arayıp geçirmişler.*

*Kopuz duyunca; nağmelerinde sırlar yatar,
Gögüste derde dolmuş yaşlar yatar.
Zaman geçer, tanlar atar, günler batır,
Gelecekte ışıl ışıl ümit yatar.*

Bizdin doorgo komuz cetti bozdop-bozdop,
Karmaşuuda erk talaşıp, elin korgop.
Azattıktın küüsün çertip, colun coldop,
Tosup çıktı er kökürök baatırğa oqşop.

2

Tolkundaymın komuz küüsün ukkanımda,
Kanday sır bar komsoo turgan kıldarında?
Kırgız eli eçen kılım muñ bölüşüp,
Saga işengen eñ bir ıyık sırlarında?

Komuz küüsü muñduu çıgat ukkanımda,
"Singan bugu", "Kököy kesti" büt kanımda.
Simfoniya ugulat kulagıma,
Közüm cumup, köñül cuuşap catkanımda.

Komuz küüsü erktüü çıgat ukkanımda,
Kanday küç bar şıdır ketken ırgagında?
Gül azıktay ümüt bergen keleşekten,
Toktoguldun eñ azaptuu cıldarında.

Komuz küüsü şańduu çıgat ukkanımda,
Ava cirep asman menen uçkanımda.
Niyazalı, Atay, Musa bozdop tursa,
Böksörgönsüyüt cürök ezgen armanımda...

Komuz küüsü sırduu çıgat ukkanımda,
Ukmuş barbı Tumanovdun barmagında?
Kırgız kalkım alkış aytıp, tük unutupayt,
Dayım sıylap karıyanın arbagında.

Tolkundaymın komuz küüsün ukkanımda,
Kanday sır bar komsoo turgan kıldarında?
Kırgız eli eçen kılım muñ bölüşüp,
Saga işengen eñ bir ıyık sırlarında!

3

Çert Samara Toktoguldun küülörün,
Arman aytıp bozdop ıylap cürgötün.
Taş kazganda tirek kılıp komuzdu,
Erdik menen kara bulut sürgönün.

Çert Samara Kara-Moldo küülörün,
Şańkıldatıp komsoo kıldın ündörün.
Bir kılımda bir caralğan can ele,
Körkün açkan üç kıl komuz önörün.

Çert Samara komuzuñdu muñkatıp,
Cürögüñdön calın çaçıp, ot canıp.
Eger bugün tırüü bolso Toktogul,
Bata bermek önörüñö kubanıp.

Çert Samara komuzuñdu şańkıldap,
El közüñçö tiygen ayday carkıldap.
Kara -Moldo tırüü bolso, daanışman,
Kubangandan özü turup kol kısmaq.

*Bizim zamana kopuz geldi ağlayıp sızlayarak,
Mücadele eder bağımsızlık isteyip, halkını koruyarak.
Bağımsızlığın nağmesini çalar, yolunu gözleyerek,
Karşıladi er yürekli bahadır gibi.*

2

*Ürperirim kopuzun sesini duyduğumda,
Ne sırlar gizle sade duran tellerinde.
Kırgız halkı nice asır kederlerini paylaşıp,
Sana inandı en kutsal sırlarında.*

*Kopuz sesi kederli çıkar duyduğumda,
"Kırık Buğu", "Kököy kesti" hep kanımda.
Senfoni gibi gelir kulağıma,
Gözlerimi yumup, gönlümü rahatlatıp yattığımda.*

*Kopuzun sesi hürce çıkar duyduğumda,
Nasıl bir güç var ahenkle giden melodisinde?
Gül azıktay ümit verir gelecekten,
Toktogul'un en çileli yıllarında.*

*Kopuzun sesi şanlı çıkar duyduğumda,
Havayı yararak gökyüzü ile uçtuğumda.
Niyazalı, Atay, Musa ağlayıp durur,
Boşalır gibi olur yüreğimi ezen hasretim de...*

*Kopuzun sesi gizemli çıkar duyduğumda,
Biyü mü var Tumanov'un parmağında.
Kırgız halkım alkışlar, hiç unutmaz,
Daima saygı duyar ihtiyarın ruhuna da.*

*Ürperirim kopuzun sesini duyduğumda,
Ne sırlar gizle sade duran tellerinde.
Kırgız halkı nice asır kederlerini paylaşıp,
Sana inandı en kutsal sırlarında!*

3

*Çal Samara Toktogulun nağmelerini,
Hasret çekip, ağlayarak gezdiğini.
Taş kazana direk edip kopuzu,
Erlık ile kara bulut sürdüğünü.*

*Çal Samara Kara Moldo nağmelerini,
Döktürüp sade telin sesini.
Bir asra bir kez gelen can idi,
Namını çıkaran üç telli kopuz hünerinin.*

*Çal Samara kopuzunu hüznü,
Yüreğinden alev saçıp, ateş yanıp.
Eğer bugün sağ olsaydı Toktogul,
Dua verirdi hünerine sevinip.*

*Çal Samara kopuzunu güre sesle,
Halk gözünde doğan ay gibi parlayarak.
Kara Moldo sağ olsaydı, danışman,
Sevincinden kendisi kalkıp elini sıkardı.*

Çert Samara komuzuñdu kol oynop,
Kırızımdın saltanatın bir toypop.
Kuldugum bar: önörüñö baş iydim,
Eger kokus törölbösöñ ne bolmok?

Çert Samara tagdırdımdı, süyüümdü,
Çiyesi köp miñ bir katar tüyüñdüy.
Kee bir kezde tapkımdı kelet atayı,
Küü tolgotkon ıyk senin üyüñdüy...

Çert Samara carkın cüzüñ köröyün,
Körsöt maga: kaysı senin tügöyüñ?
Iraazımdın ursa bıçak, iç tarıp,
El közüñçö koluñ cıttap öböyün!

4

"Arman köp" ömür boyu tirüü canda,
Ökünöm komuz çertip kalbaganga.
Erte - keç ermek kılıp oturmakmın,
Sırşarın cürögümdün küügö sala.

Komuzum birge cürmök çaş çağımında,
Kürüldöp kirgen suuday taşkanımında.
Miñ türkün küüsü çıkmak kıldarınan,
Cetelep süygön kızdı baskanımında.

Komuzum cölök bolmok but tayganda,
Kapıstan kuyşkanım kıyşayganda.
Kögörüp süygön carım or kazganda,
Kün körüp cürgönümdö buşaymanda.

Komuzum kayrat bolmok kaygırganda,
Cüröktün caraları cañırganda.
Baarınan köñül kalıp, cerim tarıp,
Eñ cakın dostorumdan cañılğanda.

Komuzum keñeş bermek kayrılğanda -
Apakem döölötümdön ayrılğanda.
Küülörü kudurettüü kubat bolmok,
Cabırkap çaş baladay muñ alganda.

Komuzum teñiñ bolmok kubanganda,
Kayradan kül - kükümdön kuralğanda.
Sır berbey çımırkanıp turalğanda,
Asmandan күн carkırıp nur alganda.

Oşondo men çertmekmin Kambarkandı,
Soorotup carası bar küygön candı.
Komuzda cürögüñdün muñu catsa,
Adamga andan cakşı cırgal barbı?

Arman köp : ömür boyu tirüü canda,
Ökünöm komuz çertip kalbaganga.
Attiñay! - köñül burup çaş çağımında,
Samara şakirt kılıp albaganga!

*Çal Samara kopuzunu, ellerini oynatarak,
Kırızımın saltanatını kutlayarak.
Bahtıyarım, hünerine baş eğdim,
Ya doğmamış olsaydın ne olurdu?*

*Çal Samara kaderimi, sevgimi,
Çözülmesi zor bin sıralı düğümü.
Bazen özellikle aramak isterim,
Nağme doğurtan senin kutsal evini...*

*Çal Samara parlak yüzünü göreyim,
Göster bana; hangisi senin eşin?
Razıyım vurursa bıçak, kiskanıp,
Halkın önünde elini koklayarak öpeyim!*

4

*Hasret dolu ömür boyu insanda,
Üzülürüm kopuz çalamadıgıma.
Sabah akşam oyalanır dururdum,
Sırlarını yüreğimin nağmelere dökerek.*

*Kopuzum berber olurdu gençliğimde,
Gürleyen su gibi taşıgımda.
Bin türlü nağmeler çıkardı tellerinden,
Yanımda sevdiğim kız ile gezdiğimde.*

*Kopuzum dayanak olurdu ayağım kaydıgında,
Aniden kuskunum devrildiğimde.
İnatla sevdiğim çukur kazdıgında,
Gün geçirdiğimde pişmanlıklarla.*

*Kopuzum sabır olurdu dertlenince,
Yüreğinin yaraları yenilenince.
Her şeyden usanıp, yerim daralınca,
En yakın dostlarımdan ayrılınca.*

*Kopuzum akıl verirdi danıştıgımda,
Anneciğim, devletimden ayrıldıgımda.
Nağmeleri kudretli kuvvet olurdu,
İstirap çekip çocuk gibi kederli kaldıgımda.*

*Kopuzum arkadaş olurdu sevincimde,
Yeniden parçalardan kurulduğumda.
Hissettirmeden kendime geldiğimde,
Gökyüzünden güneş açıp nur alınca.*

*O zaman ben çalardım Kambarkanı,
Teselli ederdim yarası olan yanan canı.
Kopuzda yüreğinin kederi yatarsa,
İnsana ondan fazla mutluluk var mı?*

*Hasret çok, ömür boyu diri canda,
Üzülürüm kopuz çalamadıgıma.
Ah! Gönül verip gençliğimde,
Samaranın öğrencisi olmadıgıma!*